

Ein »krimi« sum kann blíva »bestseller«

Landsstýrið hevur fingið grønt ljós og kann arbeiða víðari við ætlanini um samtíðarskatt. Men loysnin, landsstýrið hevur valt, fekk eina harða viðferð. Nógvir spurningar ósvaraðir

Minnilutaálitid hjá Vilhelmi Johannesen í kelduskattamálinum er ein krimi. Tað heldur í øllum førum formaðurin í skattanevndini hjá lögtinginum, Eli Nolsøe, úr Sambandsflokkinum.

Fylgir Vilhelm Johannesen ráðunum hjá Eli Nolsøe, gevur hann álitid út, ti Eli Roknar við, at tað verður ein sokallaður »best-seller«... Tingmenn kunnu eisini vera skemtiligir. Eisini tá stór og álvarsom mál eru fyrri og hørð annars falla.

Løgtingið samtykti seinrað partin hósdagin uppskotið til samtyktar hjá landsstýrinum um høvudsreglurnar í tí komandi samtíðarskattaskipanini — ella kelduskattinum, sum hann eisini verður róptur.

Talan er ikki um eitt lógaruppskot, men uppskot til samtyktar. Hetta hevur landsstýrið ynskt fyrri at fáa tað tiltikið »grøna ljósið« fyrri at arbeiða víðari við sjálvari löginu og annars øllum teimum nógvu fyrireikingunum.

Tað var ikki eitt samt lögting, sum tók undir við uppskotinum. 25 atkvøddu fyrri sjálvari endamálsgreinin, meðan atkvøðutalið fyrri hinum greinum var 17, sum er minsta mark. Í onkrum førum atkvøddi FF-flokkurin eisini fyrri.

Frammanundan hevði lögtingið felt eitt uppskot frá Vilhelmi Johannesen um, at málið skuldi viðgerast gjølligari í skattanevndini, sum skuldi kanna ymskar aðrar loysnir.

Annars grundgav Atli Dam, hvi Javnaðarflokkurin ikki kundi atkvøða fyrri: nógvir upplýsingar ikki fingir og tí at málið er ov illa viðgjørt.

Snúði seg um minnilutaálitid

Orðaskiftið varð hart og drúgt. Fyrri tað mesta snúði tað seg um minnilutaálitid hjá Vilhelmi Johannesen. (Tað er prentað á síðu 2 og 4 í Sosialinum). Fleiri samgongumenn funnst at orðaljóðinum — serliga Hilmar Kass — meðan landsstýrismaðurin í skattamálum, Torbjørn Poulsen royndi at

svara ivamálunum, sum Vilhelm Johannesen reisir í álitinum.

Harafturat varð spurningurin um, at eitt privat data-virki saman við peningastovnunum skal koyra samtíðarskattaskipanina, nógur umrøddur.

Andstøðan fanst harðliga at, at skattanevnd og landsstýrið ikki hevur kannað fleiri møgulegar loysnir, men bert læst seg fast í ta einu skipanina.

Ta sokallaðu kumulativskipanina — ella uppsavandi — sum merk, at tað, sum verður tekið av lønini til skatt, alla tíðina lagar seg at tí, sum skattgjaldarin hevur fingið útgildið í løn. Við øðrum orðum skal ein álíking fara fram 52 ferðir árliga fyrri ein, sum fær tímaløn hvarja viku.

Hin loysnin, sum lögtingsmenn tósaðu um, var ein skipan við einum fastum sokallaðum »trekk-prosenti« — frádráttar-prosenti. Sum so verður endurskotið við endan av skattaárinum.

Nógvar deildir

Torbjørn Poulsen, landsstýrismaður, greiddi frá, hvi landsstýrið hevði valt peningastovnar. Og grundin var m.a. hon, at peningastovnar hava allar hesar deildirnar við data-tolum kring landið. Tí valdi landsstýrið hesa loysnina fram um at gera skattainnkrevjingina almenna.

Hinvegin helt landsstýrismaðurin tað vera natúrligt, at Føroya Gjaldstova og Tryggingarsambandið hava sína egnu data-útgærd.

Í álitinum fíast Vilhelm Johannesen at, landsstýrið ikki hevur gjørt ein samstarvssáttmála við P.f. Elektron, aðrenn landsstýrið kemur í Tingið við uppskoti um nýggju skattaskipanina. Tí hetta segði Torbjørn Poulsen, at okkurt høvdu tingmenn sagt, um hann kom við einum lidnum sáttmála, uttan at nokur samtykt fanst.

Annars segði landsstýrismaðurin seg taka undir við teimum, sum halda ein vanda vera í at miðsavná so nógvar upplýsingar á einum stað. Torbjørn Poulsen metti, at tað ongatíð er møgulegt at fyriryrgja misbrúki, men at hóv kunnu tryggast við data-lóggávu.

»For innviklað«

Eli Nolsøe, sum so at siga bert viðgjørði álitid hjá

minnilutanum, Vilhelmi Johannesen, og fundin í skattanevndini, segði, at Tryggingarsambandið Føroyar hevði fingið sær síni egnu data-tól, tí uppgávarnar vóru »for innviklaðar« at loysa á P.f. Elektron. Tað hevði hann fingið upplýst á fundi við stjóran á tryggingarsambandinum.

Í álitinum fíast Vilhelm Johannesen at tí, at umboð fyrri samgonguna í skattanevndini hava fingið kopi av uppskotunum til sjálva lógina um samtíðarskattin. Tí tað segði Eli Nolsøe, at tað var ikki loyniligt, men helt tað vera rimuligt, at andstøðan ikki hevur fingið nakað eintak, tí tað er ikki liúgt.

Elektronisk lensharaskipan

Finnbogi Isaksen, sum eisini hevur eitt minnilutaálit í málinum, segði, at fyrri hann var tað ikki avgerandi, um post-verkið ella ein banki flytur skattin. Hinvegin segði hann seg vera imóti at miðsavná so nógvar upplýsingar á einum stað.

Limur Tjóðveldisflokksins í skattanevndini samanber ætlaðu skipanina við skipanina, tá kongar í Danmark høvdu lensmenn at uppkrevja skattin fyrri seg, og kallaði ætlanina hjá landsstýrinum fyrri eina »elektroniska lensharaskipan«.

Annfinn Kalsberg fanst at skattanevndini fyrri ikki at hava kannað munin á kostnaðinum fyrri at hava eina kumulativa uppkrevjingarskipan og eina skipan við festum »trekk-prosenti«.

Hann visti á, at fyrri ein stóran part av feroyingum kemur upp á tal, at teir skulu álíkað heilar 52 ferðir árliga. Tí roknaði hann við einum høgum kostnaði fyrri álíkingina. Annars helt hann, at ein kumulativ skipan er betur, um hon er biligari.

Antin hetta — ella mugu vit biða

Hilmar Kass, sum ikki segði seg hava sæð eitt slíkt álit sum tað hevði hjá Vilhelmi Johannesen í tey 16 árin, hann hevur sitið á tingið, metti tað vera líka vandamikilið sum edv-misnýtslu, tí tað kemur út í bók (her meinst ikki við »krimi«ina», sum Eli Nolsøe tósaði um, men eina so turrisliga bók sum Løgtingstíðindi, blaðm).

Annars kom limur Sjálv-

stýrisflokksins í skattanevndini inn á spurningin alment-privat. Hilmar Kass vildi vera við, at tók landsstýrið ikki henda møguleikan nú, so verður ein samtíðarskattur útsettur í fleiri ár.

Men Hilmar Kass nevndi eisini møguleikan at umleggja seinri frá koyring á einum privatum virki til umleggjan á eitt alment data-virki.

Jógvan Sundstein, limur Fólksflokksins í skattanevndini, visti á tað sama:

— Vit mugu gera okkum greitt, at skal kelduskatturin fíast at virka frá 1984, so má tað gerast íggjøgnum tann data-kapasitet, vit hava, og hann hava vit í Elektron. Gera vit ikki hetta, so hava vit onga kelduskattaskipan fyrr enn í 186.

Annars upplýsti Jógvan Sundstein, at tað er neyðugt við eini registrering, men ikki við sjálvuppgávum. Hann visti á fyrirminirnar við tí valdu skipanini, tí nú kunnu skattgjaldarar fáa skattin broyttan, tá inntøkuviðurskifti ella frádráttarmøguleikar broytast. Hann segði seg ikki rokpa við nokrum muni á kostnaðinum fyrri eina kumulativa skipan og skipan við festum frádráttarprosent. Hann metti ikki, at lønir var so skiftandi og tí at strekki í inntøku er stórt, aðrenn broyting fer fram.

Bóndafangari

Funnist varð eisini at Vilhelmi Johannesen fyrri at brúka orðið »bóndafangari«. Men hann helt við sitt kallaði tað bóndafangari, ta lögtingið skal samtykkja eitt uppskot, sum hevur ein sáttmála við sær millum landsstýrið og P.f. Elektron, uttan at lögtingið veit, hvat stendur í sáttmálanum.

Tí Torbjørn Poulsen segði hann, at eingin lögtingsmaður hevði sagt nakað, um landsstýrið kom við einum sáttmála við Elektron, treytað av lögtingsins góðkenning.

Eisini spurdi hann landsstýrismannin, hvør sakkennur hevur sagt, at tað er natúrligt, at Føroya Gjaldstova og Tryggingarsambandið koyra við egnum tølum, meðan tað ikki er natúrligt fyrri sjálvan kelduskattin.

Viðari segði Vilhelm Johannesen: — Torbjørn Poulsen segði, at misbrúk kann ikki fyriryrgjast, men fylgdi landsstýrið okkara

— Hatta nullið kenni eg einki til. Torbjørn Poulsen hevur misskilt spurning frá Vilhelmi Johannesen ella hevur Vilhelm misskilt svarið frá Torbjørni...

Nullið blivið til milliónir

Nullið hjá Torbjørn Poulsen og Vilhelmi Johannesen er nú blivið til nakrar milliónir. Men hvussun ógv, vil Líkningarráð Føroya ikki upplýsa, og sjálvur landsstýrismaðurin sigur, at tað ber ikki til at koma við eini meting nú.

Torbjørn Poulsen vildi ikki eftir fundin upplýsa, hvat metingin ljóðar uppá.

Hinvegin upplýsti hann, at sum er, fær P.f. Elektron 750.000 kr. fyrri at koyra núverandi skatt. Afturat hesum fara so at koma uppkall, fyrispurningar útskriftir o.a. Hvar transaktión kostar 40 oyru og skal onkur hava eina útskrift, kostar hon 11 oyru.

Peningastovnarir bert rentuna

— Peningastovnarir skulu ikki hava annað enn tað, at teir fáa ein fyrirum av rentutílskrivingini. Tað er so ein onnur sök, segði Jógvan Sundstein undir orðaskiftinum.

Hetta er fyrri tann dagin, ella báðar tveir, frá tí at teir hava fingið hann, til peningastovnarir hava greitt hann víðari til gjaldstovuna.

Men tað er ikki bara peningastovnarir, sum kunnu avgreiða samtíðarskattin, men eisini Postverk Føroya, Føroya Gjaldstova og seinri tær størri lóngjaldstovnarir.

Tí spurdi Vilhelm Johannesen, hvør fær rentutílskrivingina, tá postverkið hevur pening standandi aðrenn skatturin er avgreiddur — landið, kommunurnar, fólkið ella bankarnir?

Men hann fekk ikki nakað svar.

jo-mo

Framhald á síðu 17